

Nededžan

OBČASNÍK O ŽIVOTE NEDEDZE • Ročník III. • Číslo 3/2010 • NEDECZ 1384

Naozaj, leto je už definitívne preč. Užili sme si neznesiteľne horúce dni, ale hlavne dni neznesiteľne daždivé. Mysleli sme si, že daždivým májom a júnom povodne skončili. Ale mylilí sme sa. Leto nám prinieslo toľko vody ako už dávno

Leto

je preč

nie. Mali sme jej dosť i v našej obci (mimochodom stále jej aj máme). Svedčia o tom i fotky v tomto čísle Nededžana. Mnohí občania namiesto zaslúženého oddychu čerpali vodu zo svojich pivníc či čistili dvory od nánosov blata. Ale aj napriek tomu veríme, že ste dovolenky stihli, že ste si oddýchli a nabrali veľa, veľa energie. Lebo ako sa zdá, budeme ju potrebovať. Stále totiž počúvame, ako bude všetko drahšie, ako sa máme uskromniť, ako budeme musieť šetriť atď.

Vy, milí spoluobčania, ale nešetríte. Nešetríte nápadmi, postrehmi, kritikou či chválou.

Napište do Nededžana, veď je to predsa váš časopis, či redakčná rada

*Ak to náhodou neviete,
tak už máme po lete.
V škole, v práci už sa maká
a na ďalšie voľno sa opäť čaká.*

Voľby do orgánov samosprávy obcí

Voľby do orgánov samosprávy obcí sa uskutočnia dňa 27. novembra 2010 v čase od 7.00 – do 20.00 hodiny. V našej obci je vytvorený jeden volebný obvod, v ktorom sa bude voliť starosta obce a 7 poslancov.

Za poslanca do obecného zastupiteľstva môže byť zvolený občan s trvalým pobytom na území obce, u ktorého nenastali prekážky vo výbere volebného práva § 2 ods. 2 písm. b) a d).

Za starostu obce môže byť zvolený občan s trvalým pobytom na území obce, u ktorého nenastali prekážky vo výkone volebného práva podľa § 2 ods. 2 písm. b) a d) a ktorý najneskôr v deň volieb dovŕšil 25 rokov veku.

Kandidátne listiny pre voľby poslancov a pre voľbu starostu môžu podávať politické strany aj nezávislí kandidáti 55 dní pred dňom volieb, t. j. do 3. 10. 2010 v dvoch rovnopisoch zapisovateľke miestnej volebnej komisie p. Gašiarovej Anne. Súčasťou kandidátnej listiny nezávislého kandidáta je petícia podpísaná voličmi podporujúcimi jeho kandidatúru. Potrebný počet podpisov v našej obci je 100.

Dňa 27. novembra 2010 bude každý volič hlasovať osobne. Zastúpenie nie je prípustné. Po prevzatí obálky a hlasovacích lístkov volič vstúpi do priestoru určeného na úpravu hlasovacích lístkov. V tomto priestore volič vloží do obálky jeden hlasovací lístok pre voľbu starostu obce a jeden hlasovací lístok pre voľby do obecného zastupiteľstva. Na hlasovacom lístku pre voľby do obecného zastupiteľstva zakrúžkuje najviac 7 kandidátov (môže zakrúžkovať aj menej ako 7 kandidátov, nie však viac). Na hlasovacom lístku sú uvedení kandidáti v abecednom poradí – volič však krúžkuje svojich kandidátov podľa svojho výberu (nezávisle od poradového čísla).

Volič hlasuje tak, že po opustení priestoru určeného na úpravu hlasovacích lístkov vloží obálku do volebnej schránky. Voličovi, ktorý sa neodobral do tohto priestoru, komisia hlasovanie neumožní.

Volič môže požiadať zo závažných, najmä zdravotných dôvodov okrskovú volebnú komisiu o to, aby mohol hlasovať mimo volebnej miestnosti. V takomto prípade sa voličovi umožní voliť do prenosnej volebnej schránky.

Po uplynutí hodiny určenej na ukončenie hlasovania sa volebná miestnosť uzavrie a predsedá okrskovej volebnej komisie vyhlási hlasovanie za ukončené. Okrsková volebná komisia potom pristúpi k zisťovaniu výsledkov volieb.

A.G.

Tichá rozlúčka

MILAN RÚFUS

*Nuž zbohom kvietky.
Rozlúčime sa.
Niži sa, bliži obrovité kolo
a slniečko nám vtláča do lesa.
Poďakujme sa za všetko,
čo bolo.*

*Očarovani prasilou,
čo od stvorenia zázračné
kolo točí.*

*A tebou, ľudské mláďatko,
čo podchvílou vyspevuješ si
na tom kolotoči.*

Uznesenia ObÚ v Nededzi – č. 5 – 6

Uznesenie č. 5 zo dňa 8. 7. 2010

Obecné zastupiteľstvo v Nededzi

a) berie na vedomie:

- informáciu o rekonštrukcii cesty II/583 úsek Nededza – Gbeľany
- kolaudáciu rekonštrukcie cesty II. triedy Nededza – Teplička n. Váhom a cesty III. triedy Nededza – Kotrčina Lúčka, dňa 4. 8. 2010
- uskutočnenie referenda dňa 18. 9. 2010
- list ZMOS Bratislava ohľadom výpomoci obciam postihnutými povodňami
- žiadosť o odklad daňovej povinnosti spoločnosti GOVINVEST I., s.r.o., Žilina
- podané odvolania na Krajský stavebný úrad Žilina proti výstavbe bytového domu v Nededzi, predĺženia ulice Záhradná a oplotenia pozemku č. p. 240/4
- súčasný kritický financovanie samospráv
- súčasný stav prác na projekte rekonštrukcia miestnych komunikácií
- harmonogram organizačno-technického zabezpečenia volieb do orgánov samosprávy obcí, konaných 27. 11. 2010
- žiadosť p. Mravca Radoslava bytom Terchová o umiestnenie stavby v extraviláne obce Nededza, a postúpenie veci na územné konanie na Stavebný úrad Varín
- požiadavku občanov na zhotovenie spomaľovačov na ulici Roľnícka
- žiadosť občanov na ulici Stredná na vyriešenie odtoku zrážkovej vody
- projekt LEADER – rekonštrukcia KD
- sťažnosti občanov na samovoľný pohyb psov po obci

b) schvaľuje:

- predložený program Obec. zastupiteľstva, doplnený o bod Plán kontrolnej činnosti na II. polrok 2010
Hlasovanie: Za – 5 Proti – 0 Zdržal sa – 0
- overovateľov zápisnice – Miroslav Cesnek a Milan Drábik
Hlasovanie: Za – 5 Proti – 0 Zdržal sa – 0
- zapisovateľku miestnej volebnej komisie pre voľby do orgánov samosprávy obcí p. Gašiakovú Annu, jeden volebný obvod a poslancov do Obecného zastupiteľstva v počte 7
Hlasovanie: Za – 5 Proti – 0 Zdržal sa – 0
- Plán kontrolnej činnosti na II. polrok 2010 a poveruje hlavnú kontrolórku vykonaním kontrol podľa plánu práce
Hlasovanie: Za – 5 Proti – 0 Zdržal sa – 0
- úpravu zmluvy správcu športového areálu p. Frniaka Mariána
Hlasovanie: Za – 5 Proti – 0 Zdržal sa – 0

c) ukladá:

- odpovedať na požiadavku občanov ohľadom zhotovenia spomaľovačov
zodpovedný: Obecný úrad Termín: do 7 dní
- odpovedať na žiadosť občanov na ul. Stredná ohľadom vyriešenia odtoku zrážkovej vody
zodpovedný: Obecný úrad Termín: do 7 dní

d) určuje:

- podľa § 11 ods. 4 písm. i) zákona SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov, že vo volebnom období 2010 až 2014 bude starosta obce Nededza vykonávať funkciu v celom rozsahu (na plný úväzok).

Uznesenie č. 6 zo dňa 30. 8. 2010:

Obecné zastupiteľstvo v Nededzi

a) berie na vedomie:

- d'akovný list Diakonie Broumov za spoluprácu pri zbere šatstva
- Rozhodnutie Kraj.stav.úradu Žilina – zamietnutie odvolania p. Ž. Mariášovej

- informácie zo ZMOS-u posunutie termínu platieb podielových daní a riešenie refundácie DPH
- informáciu o povodňovej aktivite zo dňa 16. 8. 2010 a odstraňovaní škôd
- informáciu – cez projekt LEADER čerpanie fin.prostriedkov na rekonštrukciu priestorov OÚ a KD
- informáciu o prácach na zabezpečenie konania Referenda 2010
- návrh VZN o miestnom referende
- informáciu o záujmoch na odkúpenie pozemkov pre výrobu v „Priemyselnej zóne“
- ponuku p. Mihu na odpredaj stavby – kaštieľ s pozemkom obci
- informáciu o príprave akcie „Hody“ na 14. – 15. 9. 2010

e) schvaľuje:

- predložený program Obec. zastupiteľstva
Hlasovanie: Za – 7 Proti – 0 Zdržal sa – 0
- overovateľov zápisnice – Ján Drábik a PhDr.Peter Vajda
Hlasovanie: Za – 7 Proti – 0 Zdržal sa – 0
- prijatie úveru vo výške 140.000,- € poskytnutého zo strany Dexia banky Slovensko a.s. so sídlom Hodžova 11, 010 01 Žilina na účely zabezpečenia financovania investičného projektu „Rekonštrukcia miestnych komunikácií a chodníkov v Nededzi“
Hlasovanie: Za – 6 Proti – 0 Zdržal sa – 1
- Rokovací poriadok Obecného zastupiteľstva v Nededzi
Hlasovanie: Za – 7 Proti – 0 Zdržal sa – 0
- Zásady odmeňovania zástupcu starostu obce, hlavného kontrolóra obce, poslancov Obecného zastupiteľstva obce a členov obecných komisií obce Nededza
Hlasovanie: Za – 7 Proti – 0 Zdržal sa – 0
- odmeňovanie funkcionárov a trénerov OŠK Nededza
Hlasovanie: Za – 7 Proti – 0 Zdržal sa – 0

f) ukladá:

- zakúpiť 100 ks jutových vriec
zodpovedný: Obecný úrad Termín: ihneď
- zverejniť v obecnej tabuli návrh „VZN o miestnom referende“po dobu 15 dní
zodpovedný: Obecný úrad Termín: ihneď

REFERENDUM 18. septembra 2010

Výpis z odpisu zaznamenatej zápisnice NEDEDZA 1.

Počet oprávnených občanov zapísaných v okrsku	
do zoznamu na hlasovanie:	727
Počet oprávnených občanov, ktorým sa vydali hlasovacie lístky:	164
Počet odovzdaných hlasovacích lístkov:	164
Počet platných hlasovacích lístkov:	164

Otázka	počet hlasov „ÁNO“	počet hlasov „NIE“
č. 1	146	14
č. 2	159	2
č. 3	152	9
č. 4	151	8
č. 5	109	48
č. 6	125	23

Zopár pekných a múdrych viet

- ▶ Maj rád tých, ktorí sú voči tebe dobrí; zabudni na tých, ktorí nie sú; ver, že všetko, čo sa deje, má nejaký dôvod.
- ▶ Nikdy nikto nepovedal, že je život ľahký, povedali iba, že sa oplatí žiť.
- ▶ Stáva sa, že sa natoľko zaoberáme svojimi vlastnými problémami, že ani nezbadáme, kedy pominuli.
- ▶ Stáva sa, že nespoznáme pravé priateľstvo, kým nie je neskoro.
- ▶ Lepšie je nešťastne milovať, ako lásku nikdy nespoznat'.
- ▶ Nápady nepomôžu, ak s nimi nepracuješ.
- ▶ Zo všetkých vlastností, ktoré máš, výraz tvojej tváre je najdôležitejší.
- ▶ Najľahší spôsob ako získať priateľov je byť sám priateľom.
- ▶ Ak ti chýba odvaha začať, už si sa vzdal.
- ▶ Hľadanie šťastia je životný štýl.

Internet

Letné pranostiky

- Babie leto prináša pekné dni v jeseni.
- Za peknou jeseňou nasleduje tuhá zima a úrodný rok.
- Pekná jeseň znamená veternú zimu.
- Dlhá jeseň, krátka zima.
- Aká jeseň, taká jar.
- Jesenné oranie, polovičné oranie.

OZNAMY

Občianske združenie Diakonie Broumov zaslalo pre našich občanov podakovanie, ktoré uvádzame v plnom znení:

Vážení priatelia,

prijmite naše poďakovanie za spoluprácu a účinnú pomoc pri organizovaní humanitárnej zbierky použitého šatstva. Zber použitého šatstva pomáha Diakonii Broumov k udržaniu sociálnych služieb – azylové domy a sociálnu rehabilitáciu pre osoby, ktoré sa snažíme podporiť v ich núdzi a v ich snahe vrátiť sa späť do spoločnosti a na otvorený trh práce.

Ešte raz srdečne ďakujeme všetkým, ktorí nám súčasne poskytli finančné príspevky či dar. Veríme, že naša spolupráca bude i naďalej pokračovať.

So srdečným pozdravom

PhDr. Vítězslav Králík – riaditeľ

Mgr. Lenka Wienerová – oblasť riaditeľka

V čase od 25. 10. 2010 do 29. 10. 2010 Obecný úrad v Nededzi opäť zorganizuje pre Občianske združenie Diakonie Broumov zber použitého šatstva. Blížšie informácie Vám budeme poskytovať cestou miestneho rozhlasu.

ZAMYSLIME SA...

**Dospeláci, takto sa to robí,
nešetríte ruky-nohy.
Plasty treba riadne stláčať
a také do kontajnerov hádzať.**

Obecná matrika

Láska rodí vždy len lásku. (SOFOKLES)

UZRELI SVETLO SVETA

Beliančin Michal

9. 9. 2010

Historické okienko

Vážení a milí spoluobčania.

Za chvíľu tu bude 1. november – Sviatok všetkých svätých a Pamiatka zosnulých.

Spolu sa budeme na cintorínoch unášať posvätnosťou a pokorou, ktoré v každodennom živote akosi potláčame. Nech odpočívajú v pokoji naši blízki, nech im svetielko spomienky svieti nielen na hrobch, ale aj v srdciach najbližších.

V našom historickom okienku pokračujeme príbuznou témou, ako sa rozširoval a hradil miestny cintorín.

Cintorín našej obce, ktorý leží medzi Prednou a Zadnou Hôrkou, bol od okolitých pasienkov ohraničený miestami pichľavým drôtom a miestami voľne rastúcim neudržiavaným pichľavým živým plotom z rôznych kríkov tŕnia a šípov. Taktiež rozlohou bol už malý a nevyhovoval. V rokoch po druhej svetovej vojne (rok 1948) sa uvažovalo o výstavbe nového cintorína, ktorý mal byť umiestnený na roľiach oproti Skotni (chotář Záhumnie). Z rôznych príčin sa tento zámer neuskutočnil, a tak bolo nutné zlepšiť prístup k nemu a jeho rozšírenie. Nakoľko cintorín je na vyvýšenom mieste nad dedinou, cesty vedúce na cintorín neboli udržiavané, boli blatisté a tiekla po nich voda. Po daždi bolo ťažko vyniesť truhlu so zosnulým na cintorín. Úpravu cesty z Prednej Hôrky urobili členovia zboru požiarnej ochrany. Opravili vyradené betónové panely a týmito vyložili cestu. Cesta od Zadnej Hôrky bola upravená neskoršie. Vody, stekajúce po tejto ceste, stiahli do kanála a ním do potoka popod zem. Cesta bola potom z prostriedkov miestneho národného výboru navezená drteným kameňom a upravená tak, že sa na cintorín dalo konečne dostať pohodlne autom, čo predtým nebolo možné.

Cintorín bol v roku 1967 oplotený drôteným pletivom s oceľovými stĺpmi. Z obidvoch strán boli vchody do cintorína opatrené vrchodovými bránami. Staré stromy, najmä lipy, vyrúbali, pretože zaberali miesto a tienili kvetom na hrobch. Pri hradení sa cintorín rozšíril smerom na východ a juh a bola k nemu vytvorená nová cesta. Na skráslenie cintorína boli Zväzom slovenských žien (miestnej organizácie) vysadené po obvode stromky – tuje. Touto úpravou sa stal náš cintorín dôstojným miestom posledného odpočinku našich občanov.

Sviečky na hrobch nesú so sebou posolstvo ľudí, ktorí sviečku zapálili, spájajú príbuzných, ktorí týmto spôsobom prichádzajú na to, že vo svojom smútku a spomienkach nie sú sami. Pri pohľade na ostatné sviečky na hrobe cítia spolupatričnosť k zvyšku rodiny, s ktorým sa možno tak často nestretávajú... No sviečky verne horia tak, ako horia spomienky.

V dušičkový večer zažneme sviečky, modlíme sa ticho pri nich za dušičky. Posledná sviečka už zvolna dohorieva za duše, na ktoré už nikto nespomína.“

Obecná kronika

SLOVO STAROSTU

Rok 2010 má prívlastok, že je rokom volebným. V tomto roku boli uskutočnené voľby parlamentné, v septembri bolo referendum a rok bude zakončený voľbami do samosprávy obcí dňa 27. novembra 2010.

Keďže sme pred posledným kvartálom štvorročného obdobia, je čas pre hodnotenie, čo z predsavzatí na začiatku volebného obdobia sa podarilo naplniť (realizovať).

V obci bola zrealizovaná splašková kanalizácia, ktorá v značnej miere prispela aj k zlepšeniu stavu životného prostredia, hlavne v miestnom potoku. Celkové náklady na odkanalizovanie obce boli vo výške cez 33,0 mil. Sk (1,1 mi. EUR). V súčasnosti je na kanalizáciu napojených cca 75 % obyvateľov.

Keď už hovorím o životnom prostredí, v tejto oblasti máme stále čo zlepšovať, či už pri separovaní odpadu, stavebnom odpade, veľkoobjemovom a nebezpečnom odpade. Ešte vo väčšej miere treba dbať, aby aj okolie našej obce bolo také, ako sa každý z nás snaží mať v rámci rodinného domu.

V pláne obce bola oprava a rekonštrukcia miestnych komunikácií. Obec mala záujem od začiatku uchádzať sa o finančné prostriedky z fondov EU, čo bolo možné využiť pre vypracovanie projektu rekonštrukcie miestnych komunikácií. Nakoľko obec nie je zaradená v „Pole rastu“, môže sa uchádzať o finančné prostriedky MPSR cez Program rozvoja vidieka.

Obec zabezpečila vypracovanie projektu a žiadosti o nenávratný finančný príspevok (NFP) so všetkými potrebnými (požadovanými) náležitosťami. Takto spracovaná žiadosť bola postúpená na poľnohospodársku platobnú agentúru (PPA). Žiadosť o NFP obnáša doložiť technické projekty, rozvojový program obce a regiónu, vlastníctvo, vyjadrenie účastníkov konaní, stavebné povolenie, výberové konanie, záruky banky, poisťovne, daňový úrad a ďalšie. To len na ilustráciu, že tento proces je náročný a zdĺhavý. Preto kým príde k samotnej realizácii, trvá to 14 -16 mesiacov. Tento projekt bol už zrealizovaný v náklade 344 000 EUR z prostriedkov obce resp. bankovým úverom. V súčasnosti čakáme na prvú refundáciu od PPA.

Pre ďalšie rozširovanie obce bola

v lokalite Záplotie vybudovaná technická infraštruktúra s nákladom 350,0 tis. EUR (10,5 mil. Sk). Položením asfaltobetónového koberca bude nová ulica dokončená a tým aj miestne komunikácie budú v podstatne lepšom stave.

Spracované návrhy urbanistického usporiadania a funkčného využitia lokality Pred Chríp, Stav a Záhumnie dávajú predpoklad pre ďalšiu zástavbu. V súčasnosti je rozpracovaná časť Pred Chríp pre možnosť postupného majetkoprávneho usporiadania.

V pripravovaných zámeroch pre súčasné volebné obdobie bola tiež oprava a rekonštrukcia regulácie potoka KOTRČINA. Podmienkou bolo získanie finančných prostriedkov, čo sa podarilo iba na časť v dĺžke 230m. Vlastníkom potoka je Povodie Váhu, ale potok ohrozuje majetok občanov a obce, čoho svedkami sme boli 4. júna a 16. augusta. Regulácia potoka je po týchto veľkých vodách totálne narušená. Od Povodia Váhu, ktoré sa odvoláva na nedostatok financií, sa asi ťažko dočkáme nejakého riešenia. Preto obec pri riešení priemyselnej zóny v rámci štyroch stavebných objektov zaradila aj reguláciu potoka ako regionálnu pomoc obci cez MH SR.

V súčasnosti po záplavách, ktoré postihli Slovensko, vláda SR je vo väčšej miere naklonená využitiu finančných prostriedkov z fondov EU na protipovodňové aktivity.

V rámci znižovania energetickej náročnosti boli na kultúrnom dome vymenené okná, upravený vstup, tiež vymenené vykurovacie telesá. Vybudované bolo multifunkčné ihrisko, tohto roku doplnené o osvetlenie. Možnosť jeho využitia je pre všetky vekové kategórie športu aktívnych občanov. Hlavne mládež má možnosť svoje voľnočasové aktivity uplatniť na tomto ihrisku počas celého roka, teda aj v zimných mesiacoch.

Riešenie internetizácie našej obce, tak ako aj ďalších 16 obcí, bolo zabezpečené v rámci mikroregiónu Terchovskej doliny. Projekt mal riešiť dostupný internet do domácnosti. Kvôli nie príliš výhodnej cenovej ponuke a z toho plynúceho nízkeho záujmu projekt nebol zatiaľ realizovaný.

Rozšírením a upravením parkoviska pri cintoríne, odvodnením, upravením priestranstva pred domom smútku a prí-

stupovej cesty ku kostolu a cintorínu sa zlepšil celkový vzhľad tohto verejného priestranstva.

Údržbe kostola a samotnej konštrukcie bolo venovaná zvýšená pozornosť. Nie je však v možnostiach obce projekt zásadne zmeniť či zlepšiť súčasné podmienky pre náboženské obrady. Plne si uvedomujeme, že aj tieto patria do služieb verejnosti a majú dosť zásadný význam a vplyv pre verejný život a možno ako obec by sme si zaslúžili mať lepšie priestory. No zatiaľ môžeme ďakovať aj za to, čo máme, ale tiež pracovať nad možnosťami, ako daný stav zmeniť.

V materskej škole bola zrealizovaná rekonštrukcia vnútorného osvetlenia, upravené vnútorné priestory, tiež obnovený a doplnený nábytok, upravené vonkajšie detské ihrisko.

Jedným z bodov v tomto volebnom období bolo uchádzanie sa obce o finančné prostriedky z fondov EU a pripravovať projekty v plánovanom období rokov 2007 – 2013.

Projekt rekonštrukcie miestnych komunikácií bol prvým v rade pripravovaných a už zrealizovaných. Oprava cesty III. triedy cez obec do Kotrčinej Lúčky bola realizovaná z prostriedkov fondov EU. Projekt bol riešený cez ŽSK, aj zásluhou Ing. Štefanova bola do projektu zapracovaná táto cesta.

Obec má v súčasnosti podané dva projekty Rekonštrukcia a modernizácia verejného osvetlenia s rozpočtovým nákladom 167 000 EUR cez MH SR.

V rámci partnerstva pre MAS Terchovskej dolina, ktorej je obec členom, je cez Program rozvoja vidieka – prístup LEADER podaný projekt „Rekonštrukcia interiéru obecného úradu a kultúrneho domu“. Projekt rieši úpravy priestorov sály KD, vstup na obecný úrad, elektroinštaláciu, osvetlenie, obklady atď. v celkovom náklade 91 000 EUR.

Rozpracovaný je projekt v rámci protipovodňovej aktivity na riešenie časti opravy regulácie potoka, ktorý by mal byť podaný do konca októbra 2010.

Obec bola zapojená do súťaže s MY Žilinské noviny o projekt námestia, ktorý sme vyhrali. Projekt je kompletne hotový aj so stavebným povolením. Na realizáciu projektu je treba získať finančné prostriedky cca 350 000 EUR. Je nutné sledovať výzvy z jednotlivých rezortov

a podľa možnosti pripraviť a podať žiadosť. O náročnosti prípravy a realizácie projektov, o potrebe množstva dokladov už zmienka bola. Treba sa aj naďalej usilovať a pracovať nad možnosťami, aby sme ako obec boli pri získavaní finančných prostriedkov z EU úspešní.

Volebným obdobím rokov 2006–2010 sa život nekončí. Mám za to, že je na čo nadviazať. Na projektoch, ktoré sú poda-

né, pracovať na ich zrealizovaní, ďalšie pripravovať. Pracovať na príprave územia pre ďalšie rozširovanie obce, budúcu výstavbu. Po bývalom družstve sú pekné priestory vo vlastníctve súkromnej firmy, spoločne hľadať možnosti ich využitia. Ošarpaná budova kaštieľa, tiež súkromné vlastníctvo, kazí dojem z centra. Tu je potrebná prijateľná dohoda s vlastníkom a tiež možnosť jeho využitia, možno aj

z fondov EU. Námety na riešenie zlepšovania života v obci očakávame aj od vás, spoluobčania.

Záverom sa chcem poďakovať za pomoc a spoluprácu poslancom OZ, všetkým spoluobčanom, ktorí akokoľvek prispeli k rozvoju obce a podieľali sa na zrealizovaní väčších či menších akcií v prospech obce.

D. V.

Už jeseň prichádza pomaličky, žlté lístie padá do vodičky...

S príchodom jesene súvisí aj začiatok školského roka. Predbúdzame sa do chladnejších rán, dni sa krátia, noci sa predlžujú. Príroda je pestrofarebná. Do týchto nádherných farieb jesene prišiel aj školský rok 2010/2011. Tešili sme sa na nové detičky, ale aj na tie, ktoré už materskú školu navštevovali. Všetci sme boli v očakávaní, čo nový školský rok priniesie.

Do nového školského roku sme si vytýčili konkrétne ciele, ktoré chceme s deťmi plniť. Pracujeme podľa školského vzdelávacieho programu, ktorého hlavnou myšlienkou je podporovať celostný osobnostný rozvoj dieťaťa. Názov nášho školského vzdelávacieho programu: „My sme deti, pestré kvety“. Takýto sme si zvolili preto, lebo nás obklopuje krásna príroda a detičky sú kvety, ktoré rastú do krásy a obohacujú náš život.

Materskú školu navštevuje 42 detí. V prvej triede – slniečkovej je umiestnených 23 detí, v druhej triede – hviezdikovej je 19 detí. Kapacita materskej školy je teda naplnená. Navštevujú ju aj deti z okolitých obcí, čo svedčí o tom, že záujem o našu materskú školu je stále veľký.

Prostredie, v ktorom budeme s deťmi pracovať, sme skrášlili úpravou tried, hrových kútikov a kútikov na plnenie výkonových štandardov, aby sa deti v materskej škole cítili dobre.

Aj tento školský rok budeme pracovať s deťmi v záujmových krúžkoch. Je to krúžok hudobno-dramatickej výchovy, krúžok hudobnej výchovy s prvkami ľudovej slovesnosti, krúžok výtvarnej a pracovnej výchovy a krúžok anglického jazyka.

Poznatky a práce z krúžkových činností chceme využívať na rôzne výstavy a kultúrne podujatia či už poriadané obcou, alebo materskou školou.

Súčasťou našej práce s deťmi je aj regionálna výchova. V edukačnom procese ju budeme využívať čo najviac. Naša práca bude obohatená novými učebnými pomôckami, detskou a pedagogickou literatúrou, ktorú sme zakúpili počas školského roka.

Deti sa adaptovali dobre, základné prvky prosociálnej výchovy si pomaly osvojujú. Majú nových kamarátov, vedú si navzájom pomôcť, podeliť sa o hračku. V edukačnom procese sú aktívne, majú radosť zo svojich úspechov. Pripravujeme ich k samostatnosti, aby boli smelé a radi sa zapájali do spoločných činností. Svoje vedomosti si budú utvrdzovať v pracovných zošitoch, ktoré si zoberú na konci školského roka domov.

V materskej škole budeme spolupracovať s bábkoherečkami: z Bratislavy a Turčianskych Teplíc. S hudobnými vystúpeniami budú obohacovať náš kultúrny život deti z LŠU zo Žiliny.

Ďakujeme všetkým, ktorí nám pomáhajú pri našej práci. Akúkoľvek pomoc si veľmi vážime. Budeme sa snažiť, aby prostredie našej materskej školy bolo pre naše detičky povzbudivé a plné nápadov, aby pocit odlúčenia od mamičiek počas dňa bol nahradený našou trpezlivou prácou. Veríme, že naša vízia: „Šťastné deti, spokojní rodičia“ sa naplní.

Vlasta Hrušková, riad. MŠ

HODY

HODY = odpust, hostina, kermeš = tradičná slávnosť spojená s hostinou na počesť výročia posviacky kostola alebo na deň jeho patróna – toľko z Encyklopédie ľudovej kultúry Slovenska.

Nededské hody – v našej obci máme už tradične na sviatok Sedembolestnej Panny Márie – 15. septembra. Tohtoročné hody sme si rozdelili na dva dni, i keď zabíjačka, teda výroba hodových špecialít, už prebiehala od pondelka. Oficiálne sa hody začali hodovou zábavou v utorok o 18. hodine pod taktovkou hudobnej skupiny KORTINA. Dobrá hudba, vynikajúce zabíjačkové špeciality a občerstvenie boli dobrým základom pre spokojnosť zabávajúcich sa.

V stredu sa zaplnil Kostol Sedembolestnej Panny Márie do posledného miestečka. Pekná výzdoba, krásne pesničky zaspievané pod vedením našich organistiek, dievčence v krojoch, obetné dary, kázeň zameraná na sedem bolestí Panny Márie, ukončená prosbou nášho duchovného otca modlitbou

za mladých ľudí, za celú obec, za naše rodiny, slávnostný nástup hasičov, záverečné pohostenie hodovými koláčmi – to všetko umocnilo duchovný zážitok a povzbudilo veriacich do všedných dní nášho života.

Nakoľko hody sú výročná udalosť, kde sa spájajú cirkevné a svetské časti s časťami rodinnými a obecnými, tak sme sa po slávnostnej svätej omši zišli opäť v kultúrnom dome na vystúpeniach folklórnych skupín Terchovec z Terchovej, Skorušina z Liesku a dievčenskej skupiny z Nededze. Ich pekné, hodnotné vystúpenia chytili všetkých prítomných za srdce. Úprimne sme mladým aj starším zo súborov a dievčatám poďakovali potleskom.

Na záver je potrebné poďakovať všetkým, čo prispeli k zdarnému priebehu tohtoročných hodových slávností. Jednotlivo menovať

ich radšej nebudeme, nakoľko k ich príprave sa zapojilo veľa občanov, čo nás veľmi teší a tiež neradi by sme na niekoho zabudli, a tak veľká vďaka všetkým **VÁM!** Tiež vďaka vám všetkým, ktorí ste prišli a hodovali spolu s nami. A. G.

NOVÁ FARNOSŤ

Od vzniku našej obce Nededza sme patrili do farnosti Varín, ktorá bola založená v roku 1200. Celé stáročia, teda naši predkovia, naši otcovia a mamy, ale i dnešná generácia, sme až do dátumu: 1. júl 2010 patrili do farnosti Varín.

Dňom 1. júla 2010 nastala zmena a obec Nededza sa stala súčasťou farnosti Gbeľany, kde patria aj obce Gbeľany a Kotrčiná Lúčka.

V nedeľu 4. júla 2010 bola v kostole v Gbeľanoch svätá omša, ktorú celebroval otec biskup Tomáš Galis. Na tejto svätej omši bola slávnostne zriadená nová farnosť a bol uvedený do úradu nový pán farár Pavol Ka-

labus. Po ukončení svätej omše otec biskup spolu s pánom farárom a ostatnými duchovnými posvätil novú farskú budovu.

Kontakt na Farský úrad Gbeľany:
041/381 04 38
Mobil – vybavovanie pohrebov:
0903 602 852

A. G..

Príhovor starostu obce Nededza na slávnosti

Vždy, keď sme povedali, že ideme na „faru“, každý automaticky vedel, že ideme do Varína. Dnešným dňom sa to ale všetko mení. Máme novú farnosť – Gbeľany. My, starousedlíci filiálky Nededza, si na túto skutočnosť budeme asi dlhšie zvykať. Na jednej strane nás teší, že na „faru“ to budeme mať bližšie a na strane druhej pociťujeme nostalgiu. Nostalgiu za niečím, čo tu bolo odjakživa, čo patrilo k nášmu životu, čo sa nám vrylo pod kožu a na čo budeme stále spomínať. Nechceme, aby môj príhovor vyznel ako smútočný prejav, ale tak to vnímame my, starší, so zmiešanými pocitmi. Smútok strieda radosť, tak ako je to v celom ľudskom živote.

Každodenne prijímame nové a nové zmeny a čakáme, čo nám prinesú. A tak je to aj s našou novou farnosťou. Sme plní očakávania, lebo zmena je to pre nás naozaj veľká. Veríme, že v novej farnosti sa budeme my, farníci, cítiť dobre a že dobre sa bude medzi nami cítiť aj nový pán farár Pavol Kalabus, ktorého medzi nami srdečne vítam.

Prajem nám všetkým, aby sme si na novú farnosť zvykli, aby sa stala súčasťou nášho každodenného života, aby sa nám „vryla pod kožu.“

Záverom chcem poďakovať za veľmi dobrú spoluprácu obce Nededza s Farským úradom Varín, jej správcovi Mgr. Daliborovi Mišurovi a p. kapláňovi Vladimirovi Štefánikovi.

NOVÝ KOSTOL?

V priebehu letných mesiacov mnoho z vás určite zaregistrovalo, že sa v našej obci uskutočnila petícia za vybudovanie nového murovaného kostola. V súvislosti s touto snahou sme sa porozprávali s iniciátorkami petície a členkami petičného výboru – s našimi organizkami – Drahomírou Kubalovou a Evou Bollovou. Zaujímalo nás, čo ich viedlo k založeniu petičného výboru, aké dôvody vidia pre vytvorenie nového kostola, ako by si predstavovali financovanie, realizáciu, či prevádzku murovaného kostola. Na základe nášho rozprávania vám prinášame nasledujúci článok.

Na začiatku si stručne pripomeňme históriu nášho kostola. Ako všetci vieme, pôvodne fungoval ako dom smútku, ktorého stavba bola dokončená v roku 1985. Dlhé roky v Nededzi chýbal kostol. Vo väčšine prípadov sme navštevovali sväté omše v okolitých obciach, najmä vo Varíne. Preto v roku 1991 došlo k prestavbe domu smútku na základe rozhodnutia obecného zastupiteľstva a tiež súhlasu občanov na celoobecných schôdzach. Dnes už môžeme povedať, že voľba prestavby domu smútku na kostol nebola práve najšťastnejšia...

Ale vráťme sa teraz späť k petičnému výboru a ich snahe. Ako sme už v úvode spomínali, iniciátorkami petície a zakladateľkami petičného výboru za nový murovaný kostol sú naše organizstky. Tie sú podporované zo strany niektorých nededzských žien. Cieľom petičného výboru nie je zhadzovať či kritizovať to, čo iní vytvorili, ale poukázať na nedostatky, ktoré či chceme, či nechceme, sú čoraz vypuklejšie. Pre organizstky je achillovou pätou organ, ktorý už neslúži tak, ako by mal. Je to aj vďaka zatekajúcej vode, ktorá organ pred dvoma rokmi poškodila. A tak nie každý jeho tón je taký, aký by mal byť. Celá vznešenosť svätej omše sa tak stráca.

Avšak problém súčasného nededzského kostola sa netýka iba organizstiek. Pomaly na povrch vychádzajú všetky jeho nedostatky. Takisto rastie tlak zo strany ľudí navštevujúcich kostol, ich pripomienky, nepriaznivé ohlasy, nespokojnosť. Všetky negatíva

môžeme zhrnúť do troch základných kategórií, a to sú negatíva bezpečnostné, priestorové a klimatické. Pri silnejšom daždi a búrkach do kostola zo strany hlavného vchodu zateká, takisto zateká cez strechu. Cez diery sa prechádzajú mravce, po strohoch zase behajú lasice. V kostole je celkovo málo miesta – málo miest na sedenie, na kľačanie, na nácvik piesní s mládežou, tiež málo priestoru medzi oltárom a bohostánkom. Mnohí si určite pamätáte, ako si nový pán farár pri jednej z jeho prvých omší v našom kostolíku buchol hlavu o otvorený bohostánok. Vďaka svojim „nezabudnuteľným“ klimatickým podmienkam veľa Nededžanov prezýva kostol skleníkom. V lete je v ňom neznesiteľné teplo. Navyše sa nedá ani vetrať, keďže okná v zadnej starej časti nemožno otvoriť. Naopak v zime v kostole mrzne – mrznú ľudia, kňaz, organ. Keď sa zakúri, teplo cez okná rýchlo uniká, čím sa zbytočne plytvá aj tak dosť drahým plynom. Všetky tieto negatívne stránky mnohých ľudí odrádzajú od omší v nededzskom kostole a radšej zídu do Gbeľan alebo Varína. Veď si len priznajme, koľkí z nás takto uvažujú.

A aké majú iniciátorky petičného výboru predstavy o novom kostole? V prvom rade by mal byť murovaný. Mal by stáť niekde na rovnom teréne. Čo sa týka lokality, iniciátorky by to nechali na návrhy samotných ľudí. Keďže nový kostol je v záujme celej obce, jeho výstavbu, financovanie a ostatné náležitosti by podľa petičného výboru

malo riešiť obecné zastupiteľstvo. Avšak, keďže v dnešných hospodársky ťažkých časoch obce nedisponujú veľkými finančnými prostriedkami, reálnejšiu možnosť vidia vo finančnej zbierke, čo je samozrejme dlhodobá záležitosť. Pozitívnym príkladom sú podľa petičného výboru susedné Gbeľany. Iniciátorky veria, že by sa to mohlo podariť aj u nás, že ich predstavy nie sú iba utópiou.

Nededza je obec s viac ako 600-ročnou históriou. Neustále sa rozvíja. V súčasnej dobe má pre svoj rozvoj veľký potenciál. Vďaka blízkosti so Žilinou a už udomácnenému automobilovému priemyslu v našej obci rýchlo pribúdajú noví obyvatelia, noví Nededžania. Tu nachádzajú svoj nový domov. Tu začínajú svoje nové životy. Nebolo by pekné, keby tu našli kostol, ktorý by dôstojne reprezentoval ich nový domov?

Budúci rok začne nededzský kostol písať svoju dvadsaťročnú históriu. Pri veľkom množstve nedostatkov, ktoré má, sa mnohí čudujú, že ešte slúži. Na Slovensku sa totiž veľa vecí rieši, až keď sa niečo stane. Dúfajme, že to nebude aj u nás...

Na základe rozhovoru s iniciátorkami petície KM

Výsledky petície:

Celkový počet obyvateľov k 31. 8. 2010 bol v našej obci 968. Z toho počet detí a mládeže do 18 rokov bol 253. Petíciu podpisovali občania vo veku od 18 rokov.

Počet oslovených občanov389
Počet podpisov petície369
Počet oslovených občanov, ktorí nesúhlasili20
čo je 5,15% z počtu oslovených občanov
Počet oslovených občanov, ktorí súhlasili369
čo je 94,85% z počtu oslovených občanov
petičný výbor

PS: Petícia za nový kostol rozvírila hladinu verejnej mienky v našej obci. Predstavitelky petičného výboru preto privítajú vaše názory, postrehy, námety a nápady ohľadom nového nededzského kostola či už na e-mailovej adrese obecného úradu alebo osobne pri kontakte s nimi.

MALÝ VEĽKÝ MUŽ

Tento rok sme si pripomenuli 130. výročie narodenia Milana Rastislava Štefánika, jednej z najvýznamnejších osobností našich dejín. Čo všetko však o ňom vieme? A vieme toho toľko, koľko si taká dôležitá historická postava zaslúži? Čo sa nám vybaví v myslí pri mene Štefánik? Tak v prvom rade nám napadne, že Štefánik sa výraznou mierou zaslúžil o vznik Československa po prvej svetovej vojne, že budoval v zahraničí česko-slovenské légie. Ďalej, že bol vojenský letec, generál francúzskej armády, československý minister vojny... A tiež, že tragicky zahynul pri havárii lietadla pri návrate na Slovensko a na jeho počesť bola na vrchu Bradlo postavená monumentálna mohyla. Pripomeňme si však Štefánika ako obyčajného človeka, študenta, muža, astronóma, vynálezcu, Slováka...

Milan Rastislav Štefánik sa narodil 21. júla 1880 v obci Košariská ako jedno z dvanástich detí. Štefánikovci bývali na fare, keďže jeho otec Pavel bol evanjelickým farárom. Ako dieťa Milan vystriedal niekoľko škôl – najskôr v rodných Košariskách, kde pobudol len tri roky, potom študoval v Šamoríne, na evanjelickom lýceu v Prešporku, neskôr v Šoproni a Sarvaši. Ako žiak bol veľmi usilovný, mnohí profesori si ho obľúbili. Po úspešnom absolvovaní strednej školy Milan odišiel na vysokú školu do Prahy, kde si aj pod vplyvom otca vybral štúdium stavebného inžinierstva. Tu sa zapájal do činnosti spolku Detvan, čo bol spolok slovenskej mládeže v Prahe, a takisto do činnosti spolku evanjelických akademikov v Prahe nazývaného Jeronym. Počas vysokoškolského štúdia ho značne ovplyvnil profesor Tomáš Garyk Masaryk a Štefánik sa stal nadšeným vyznávačom Masarykovej filozofie. Táto filozofia však bola v rozpore s náboženským učeníom, ktoré mu vstepovali doma v Košariskách. V dôsledku toho sa dostal do konfliktu s otcom, ktorý ho nakoniec vyhnal z rodného domu. V priebehu formovania svojho nového svetonázoru si Štefánik začal uvedomovať, že súčasné štúdium ho nenaplnia, že to nie je nič pre neho. Preto prestúpil na univerzitu, kde chcel študovať hvezdárstvo. Štúdium na Karlovej univerzite úspešne ukončil a promoval ako doktor filozofie. Po promócií odišiel do Paríža. Dúfal, že sa tu stane žiakom najslávnejšieho astronóma na svete Flammariona a bude môcť pracovať v parížskom observatóriu. To sa mu po počiatkových problémoch podarilo a začal pracovať v meudonskej hvezdárni. Naštartovala sa tak nová etapa Štefánikovho života.

Práca astronóma Štefánika skutočne uspokojovala. Do hvezdárne v Meudone prichádzal zavčasu ráno a odchádzal až neskoro večer. Ako hvezdár Štefánik vystúpil aj na Mont Blanc, kde mal pozorovať Slnko a Mars. Na najvyšší vrch Európy vystúpil dokopy šesťkrát. Vo svojom poslaní astronóma precestoval veľký kus sveta – pozoroval úplné zatmenie Slnka v Španielsku, v Turkestane, ďalšie výskumy robil v severnej Afrike, Brazílii, na ostrove Vavau. Významná bola jeho cesta na ostrov

Tahiti, kde mal pozorovať Halleyovu kométu a zároveň tu založil hvezdárňu. Tento ostrov ho očaril, považoval ho za pozemský raj, kde žijú šťastní ľudia. Bol rozhodnutý sa tu raz vrátiť. Ďalšie krajiny spoznal ako politik či diplomat. Z každej cesty si priniesol zaujímavé suveníry, ktorými si zdobil svoj parížsky byt.

Počas svojho života Štefánik vynášiel a vylepšil niekoľko prístrojov hlavne z oblasti astronómie, napr. zostrojil špeciálny spektroskop – prístroj rozkladajúci svetlo na farebné zložky, ďalej vymyslel piestový olejový regulátor na ďalekohľad, automatický regulátor prúdu, ale tiež mechanickú výhybku, traky, skladacie fajky. Vynášiel i zopár prístrojov z oblasti letectva, o ktoré sa takisto živo zaujímal. Jeho vynálezy, patenty, zlepšenia a vedecké práce výrazne ovplyvnili ostatných vedcov najmä v astrofyzike.

A ako to bolo so Štefánikom a ženami? Štefánik nebol žiadny krásavec ako Brad Pitt či Johny Depp ☺. Bol skôr nižšej útlej postavy. Tvár mal bleďú so stopami po kiahňach. Jediné, čo oživovalo jeho nevýrazný zjav, boli mäkké nežné oči. Aj napriek svojmu nie príliš prítlačlivému zovňajšku bol Štefánik v spoločnosti veľmi obľúbený. Ženy dokázal očariť svojim vystupovaním, vnútorným šarmom. Počas svojho života prežil niekoľko platonických i neopätovaných lások. S každým takýmto sklamaním sa vyrovnával dosť ťažko. Život bez lásky si totiž nedokázal predstaviť. Bola to jedna z vecí, ktorá dávala zmysel jeho bytiu. Štefánikovou prvou skutočnou láskou bola Češka Marie Neumannová, dokonca vážne premýšľal nad manželstvom. Jeho láska k hviezdám a pocit zodpovednosti k svojej profesii však boli silnejšie. Najväčšou láskou v Štefánikovom živote bola talianska markíza Giuliana Benzoni, s ktorou sa zoznámil v ťažkých časoch prvej sve-

tovej vojny. Ich spoločné šťastie však prerušila Štefánikova tragická smrť. Giuliana mu ostala verná aj po smrti a nikdy sa nevydala.

Štefánik bol, ako sa hovorí, Slovak telom aj dušou. Už jeho otec ho pri odchode na maďarské stredné školy nabádal, aby nezabúdval, odkiaľ pochádza, aby sa nehanbil za svoj pôvod, za svoju materinskú reč. O život vo vlasti sa intenzívne zaujímal aj po odchode do Prahy a Paríža. Dokazuje to i jeho pôsobenie v už spomínanom spolku Detvan, kde ako člen a neskôr predseda prednáša aj o bojoch za spisovnú slovenčinu. Počas svojich ciest v úlohe astronóma sa rád stretával s krajanmi, vyhľadával ich spoločnosť. Vždy sa veľmi tešil, keď mohol navštíviť rodné Košariská. Zároveň ho však znepokojovala pretrvávajúca bieda slovenského ľudu. Preto bol rozhodnutý pomôcť, napríklad tak, že sprostredkoval styk francúzskeho finančného kapitálu so slovenskými bankami. Jeho najväčšia pomoc sa prejavila v čase prvej svetovej vojny. Štefánik si uvedomoval, že v tomto boji sa rozhodne i o osude slovenského národa. Ten však musí bojovať na strane tých, ktorí sa usilujú poraziť utláčateľov slovanských národov, teda na strane Dohody. Tak sa začala jeho úloha budovateľa zahraničných česko-slovenských légii. Aj sám Štefánik nastúpil do vojenskej služby ako letec francúzskej armády. Ako povedal v jednom zo svojich výrokov: „Konám horlivo svoju povinnosť na fronte, aby som robil česť slovenskému národu a dokázal úprimnú lásku k Francúzsku.“ Štefánik sa od najnižšej vojenskej hodnosti prepracoval až k tej najvyššej – k hodnosti generála francúzskej armády. Na ceste za samostatným štátom Čechov a Slovákov Štefánik spolu s Masarykom a Benešom založili v Paríži Československú národnú radu, neskôr vládu, kde Štefánikovi prislúchala funkcia ministra vojny. Ako všetci z dejepisu vieme, ich úsilie viedlo k vzniku Československej republiky 28. októbra 1918. Štefánik sa však návratu do milovanej vlasti, ktorá bola slobodná aj jeho zásluhou, nedočkal. Zomrel pri leteckej havárii 4. mája 1919 krátko pred pristátím vo Vajnorochoch. Zahynul skôr, ako mohol vkročiť na pôdu slobodnej domoviny, skôr, ako mohol reálne vidieť to, po čom túžil celý život – skôr, ako stihol prežiť svoj sen...

Milan Rastislav Štefánik bol skutočne veľkým mužom a človekom. Za svoj krátky život vykonal toho pre Slovákov viac, ako ktokoľvek iný. Aj napriek častým chorobám neprestával bojovať za to, v čo veril – za slobodu, za slovenský národ. Aj keď ho život veľakrát sklamal a potrápil, nestáľoval sa. Ako raz povedal: „Žil som krásny život. Prežíval som večnosť v sekundách.“ Nikdy nezabudol, odkiaľ pochádzal, nikdy neprestal milovať svoju vlasť, hoci bol vzdialený tisíce kilometrov. Preto máme byť právom na koho hrdí.

podľa knihy Jána Juríčka – M. R. Štefánik

KM

SMRŤ M. R. ŠTEFÁNÍKA

Ako vieme, Milan Rastislav Štefánik zahynul pri svojom návrate na Slovensko 4. mája 1919. Osudným sa mu stal let talianskym lietadlom značky Caproni. Táto letecká tragédia nebola doposiaľ oficiálne objasnená, preto vzniklo viacero dohadov o smrti generála Štefánika. Najčastejšie sa hovorí o týchto príčinách: nešťastná náhoda spôsobená technickými chybami lietadla a nezvládnutým riadením alebo zostrením lietadla, politická vražda a samovražda. Pre každý z týchto dohadov existujú určité dôkazy – ved' každý si môže históriu vysvetliť po svojom. V skratke si teda priblížme tieto teórie.

Najmenej pravdepodobnou príčinou havárie lietadla je samovražda. Na tom sa zhoduje aj väčšina historikov. Túto teóriu širil generál Janin, blízky spolupracovník Milan Rastislava Štefánika. Vychádzal pritom z vlastného osobného názoru. Proti tejto teórii však vystupuje niekoľko faktov – keby sa chcel Štefánik zabiť, spôsobil by zároveň smrť aj trom nevinným Talianom, ktorí leteli s ním. Navyše Štefánik lietadlo nepilotoval.

Ďalšie možné dôvody havárie lietadla rozdeľujú odbornú i širokú verejnosť na dva tábory. Podľa mnohých išlo o nezvládnutie riadenia aj tak ťažko ovládateľného lietadla Caproni. Chyba nastala zrejme pri pristávanom manévri, pilot nezvládol riadenie a lietadlo sa zrútilo. Ďalšia teória hovorí o nešťastnej náhode spôsobenej zostrením lietadla, kedy si vojaci pomýlili taliansku vlajku na lietadle s maďarskou, keďže v tom čase sa viedli pohraničné boje medzi Československom a Maďarskom. Proti tomuto dohadu však hovorí fakt, že talianske lietadlá vyzerali inak ako maďarské.

Rozšírenou teóriou o smrti Štefánika je atentát či politická vražda zo strany Masaryka a najmä Beneša. Po vytvorení Československa sa stal Štefánik nepohodlným pre svoje názory a predstavy o lepšom postavení Slovenska, ale i seba v novom štáte. Niektoré dôkazy tvrdia, že sa chcel stať viceprezidentom Slovenska. Jedným z prvých žalobcov bol Milanov brat Igor Štefánik, ktorý protestoval aj pri odhalení mohyly na Bradle, kde poukázal aj na neprítomnosť Beneša na tomto akte. Vtedajšia verejná mienka bola takisto naklonená tomuto názoru a zo smrti Štefánika vinila Beneša. O tejto teórii vyšlo aj niekoľko kníh, slovenských i zahraničných.

Nech je už pravda akákoľvek, musíme veriť, že raz vypláva na povrch. Že sa raz konečne dozvieme skutočnú príčinu predčasnej a tragickej smrti Milana Rastislava Štefánika, pýchy nášho národa. KM

Štefánikova matka

*Chod, syn môj, vo svet široký,
keď už raz to tak byť musí.*

*To naše plemä slovenské
i tak sa v biede dusí.*

*Chod, syn môj, vo svet ďaleký,
na mater nezabudni,
a vráť sa, vráť sa víťazom,
keď príde raz deň súdny.*

*A išiel chlapec belavý
a míňali sa letá,
a naučil sa vo svete,
ako sa volne lieta.*

*Po púšťach lietal, ostrovoch
a meral hviezdne dráhy,
matkino slovo v srdci mal,
na mysl domov drahý.*

*A keď mu boli tri svety,
za matkou túžil veľa,
a v očiach sa mu ziskrilo,
keď zahrneli delá.*

*A roztúžil sa bolestne
a bôľ mu vrazil v hrdle,
a vyšvihol sa ako vták
a za ním celé krdle.*

*Slobodu nesie, slobodu
a rodná zem ho čaká,
už vidieť lietať oblohou
najjasnejšieho vtáka.
Slobodu nesie, slobodu,
hoc život svoj dá za ňu.*

*Už rodná zem mu pije krv,
a matke slzy kanú.*

*Už si mi, syn môj, dolietal,
už ty môj sokol prvý,
nech čistý kvet tu vyrastie
z tej tvojej čistej krvi.*

*Nech slnko božie svieta naň
a zem mu dáva vlaky.*

*Mať tvoja rodná žehná ťa,
spi sladko, syn môj drahý!*

ŠTEFAN KRČMÉRY

Čo vršok prejdeš, to iný kroj nájdeš

Krajské kultúrne stredisko v Žiline pripravilo pre širokú verejnosť výstavu pod názvom „Čo vršok prejdeš, to iný kroj nájdeš“. Výstava bola umiestnená v Makovického dome v Žiline a mapovala ľudový odev Mikoregiónu Terchovská dolina, teda 16 obcí: Teplica n. Váhom, Kotrčina Lúčka, Nededza, Gbeľany, Mojš, Stráňavy, Nezbudská Lúčka, Strečno, Varín, Krasňany, Dolná Tižina, Stráža, Lysica, Belá, Lutiše a Terchová. Etnologička Mgr. Júlia Knapcová a Soňa Jamečná navštívili postupne všetky spomenuté obce, starostov obce a ich obyvateľov, s ktorými zaspomínali na dávne časy a s ktorými sa podelili o vzácne kroje. V našej obci im boli nápomocní: p. Bajáková Bože-

na, p. Ďuglová Anna, p. Živčicová Anna, p. Samcová Štefánia a Obecný úrad v Nededzi. Podľa slovenských zvykov, chlebom a soľou vítali v Makovického dome hostí výstavy dňa 29. júla 2010 za zvukov Terchovskej muziky. Výstava sa uskutočnila za účasti predsedu Žilinského samosprávneho kraja Ing. Juraja Blanára, starostu obce Terchová Viktora Valu a riaditeľky Krajského kultúrneho strediska v Žiline PhDr. Soni Rehákovej. Výstava bola zároveň aj slávnostným otvorením Jánošíkových dní v Terchovej. Po otvorení výstavy nasledoval krst knihy s názvom „Čo vršok prejdeš, to iný kroj nájdeš“, v ktorej má každá obec svoju monografiu o ľudovom odevu, ale taktiež mnoho o bežnom živote.

Úryvok z knihy

Ženský odev

V Nededzi slobodné aj vydaté ženy nosili iba čierne sukne – šorce. Šorc bola vrchná ženská sukňa v páse nariasená, zošitá spolu so živôtikom. V strede pod prsiami bol na hladkej časti otvor – rázporok, ktorý sa zaväzoval na tkaničky. Sukne boli po bokoch a vzadu nazberkané do zažehlenených širších faldov. Pás šorca bol mierne zdvihnutý pod prsia, aby ich pridržiaval, keďže v dávnejších dobách ženy a dievčky nenosili podprsenky. Tieto šorce sa šili z domáceho ľanového plátna alebo kupovaného glotu, ktoré sa chodilo farbiť na čierne do Mošoviec. V obci sa nezachovali šorce bielej farby, z čoho možno usúdiť, že i sviatočný ženský šorc bol čierny. Šorc siahal do pol lýtok a podeť si naspodok ženy v Nededzi obliekali bielu spodnú sukňu, spodničku – rubáč, taktiež šitú z domácich tkanín, ktorá však bola kratšia, aby nevytrčala spod vrchného šorca. Rubáč bol rovnakého strihu s upevnenými dvomi ramienkami, aby držali cez plecيا. Zaujímavá je aj informácia, že vždy po žatve si gazdiné rozpustili celý šorc, oprali ho, dali na slnko vybieliť a potom ho opäť zošili. Košielky – rukávce boli taktiež šité z bieleho tenšieho plátna, na riasených rukávoch stiahnutých, vo vyšívanych manžetách sa objavuje krížiková výšivka s kvetinovým motívom. Rukávce siahali iba po lakte, avšak ženám zobrazeným na starších fotografiách rukávce siahajú nižšie lakti, čo je podoba predvojnového obdobia. Manžety boli tiež vyšívane. Rukávce boli pri krku mierne nariasené, spevnené v tenkom

obojčeku, ktorý bol tiež ozdobený výšivkou. Uväzoval sa tkaničkou na mašličku. Na šorce si ženy uväzovali zástery – zápony čiernej farby šité z glotu. Tieto boli v dolnej časti vyšívane retiazkovým stehom s kvetinkovým motívom. Boli v páse nariasené so zažehlenenými širokými faldami o hrúbke asi 7 cm. Viazali sa vzadu šnúrkami, ktorým hovorili gurtne. Slobodné dievčatá si vo sviatočné dni na takéto zápony viazali vpredu na uzol vyšívane farebné stuhy, ktoré im v rovnakej dĺžke siahali až po kolená. Zachovali sa aj farebné vesty – lajblíky, ktoré boli šité z kvetovaných kupovaných látok. Tieto siahali iba

do pása, boli olemované vyšívanou stužkou a zapínali sa spôsobom viazaných mašlí. V predvojnovom období namiesto lajblíkov ženy nosili šatky – kostky, ktoré mali tvar trojuholníka, po celom obvode bola našitá jemnučná čipka. Viazali sa prekrížené cez prsia do kríža vzadu na uzol. Takéto kostky sa šili z jemnejšieho bieleho plátna, boli naškrobené a tak pôsobili veľmi esteticky. Nosili sa iba vo sviatočné dni. Vo sviatok a do kostola cez chladnejšie dni si ženy zaodeli krátke kabátiky s malým golierikom ušité z brokátu, ktoré sa zapínali na gombíky alebo patentky. Na robotný deň boli kabátiky šité z obyčajného hrubšieho plátna. Čez zimu nosili kožuchy do pása, vlniaky a hrubšie vlnené ručníky na hlavu. Vlasy si vydaté ženy česali v strede hlavy na pútec, zapletali si jeden vrkoč, ktorý si omotali kolo hlavy a zopli do účesu nazývaný kontík. Na vlasy používali, tak ako aj muži, maslo. Nosili biele škrobené čepce s farebnou kupovanou stužkou, viazanou kolo hlavy. Na čepiec si zavili šatku uviazanú vpredu pod krkom na dva uzly. Tieto šatky boli mušelinové, v cípe vyšívane, veľmi škrobené. Mušelinové šatky boli pýchou vydatej ženy. V zime nosili tmavé šatky nazývané šafóly. Okolo krku si ženy vo sviatok viazali sklenené štvorradové koráliky, ktoré sa vzadu viazali na bielu stužku. Ženy si obúvali krpce, do ktorých si dávali onuce zo zvyškov staršieho plátna. Krpce sa nosili jedny – na zimu a leto, naspodku boli spevnené – zhučkové a s malým podpätkom. Kapce sa cez zimu nosili tiež – tie si dávali šit. Čierne čizmy si obúvali na sviatok. Modernejšia doba priniesla poltopánky továrenskej výroby, do ktorých sa obúvali štrímfle so štrumpadlami.

STOLNÝ TENIS

Presne pred piatimi rokmi bol v našej obci založený stolnotenisový oddiel. Po prvých nespomelých krôčikoch jeho existencie v organizovaných súťažiach sa oddiel rozrástol o nových členov a vytvorením aj B družstva sa dostal do povedomia širšej regionálnej stolnotenisovej obce. V uplynulom ročníku obsadilo B družstvo v 7.lige pekné druhé miesto a naše A družstvo v 6.lige obsadilo ôsme miesto. Touto cestou sa chcem všetkým hráčom pekne poďakovať. Po rôznych odchodoch a príchodoch hráčov tvoria káder obidvoch družstiev nasledujúci hráči:

Markuš Pavol, Tavač Karol, Frniak Marian, Vajda Jozef, Krajčiek František, Krajčiek Ivan, Maršala Jozef st., Maršala Jozef ml., Hreus Lubomír, Dlhopolček Jozef, Benko Zdenek, Stenclák Michal, Frniak Michal, Mravec Andrej, Vajda Ivan a Ďuriček Peter.

A už je tu jeseň. V hniezdach už neštebocú malé lastovičky, ostali už prázdne. Spomíname, ako každé ráno si všetky spolu posadali na elektrické drôty, poštebotali, poklebetili.

V lese už ručia jelene a bijú sa svojím parožíom o svoju vyvolenú. Ešte budú nejakú dobu robiť po nociach randál, veď ruja sa ešte len začína.

Dni sa skracujú, máme menej svetla a viac tmy, ale napriek tomu je v tomto mesiaci toľko dôvodov na radosť a vďaku. Nádherná príroda nás prekvapuje stále novými úchvatnými obrazmi. V záhradách to hýri všetkými možnými farbami. Zbierame úrodu a vychutnávame posledné teplé lúče slnka. Konáre jabloní sa po oberačke zdvihli, my sme vďační a spokojní za každú úrodu. Naozaj je to tak? Sme spokojní alebo sa sťažujeme, že nevieme čo s tým, iní majú zasa málo... Kto chce hundrať, nájde si dôvod. Všetko závisí od nášho pohľadu. Za to isté bude jeden vďačný a druhý sa bude sťažovať. Môžeme si vybrať, z akého uhla sa na vec pozrieme a tiež to, či si budeme život sami sebe spríjemňovať alebo strpčovať.

Ako vy vnímate svoje okolie s končiacim letom?

A. G.

Účastníkmi 6. ligy v tomto ročníku, ktorý začne od 4. októbra 2010 budú:

1. Tatran Kysucký Lieskovec
2. Stará Bystrica C
3. TJ STO Višňové D
4. MSK Ceresit Čadca F
5. TZOB Bytča C
6. TJ Družstevník Teplička nad Váhom B
7. TK Strečno B
8. OŠK Nededza A
9. ŠKST Energodata Žilina G
10. ŠKST Energota Žilina H
11. STK Rajec B
12. Slávia Zákopčie B

Prajem obidvom družstvám dobrý vstup do nového ročníka 2010/2011.

Chcem oslovit' aj našu mládež, ktorá by mala záujem o tento zaujímavý šport, aby oslovila ktoréhokoľvek člena oddielu alebo prišla na tréning do kultúrneho domu v ktorýkoľvek pondelok od 18.00 hodiny.

Mgr. Marian Frniak

Sviňa je sviňa

Chodievate domov posledným, tzv. „žiackym“ autobusom? Ak áno, dávajte si pozor. Môže sa vám stať, že nebudete kráčať k domu sami, ale že budete mať štvornohého spoločníka. Nie, nehovorím o psoch, ale o diviakoch. Nie je totiž nič neobvyklé stretnúť ich v noci na našich uliciach. Ich drzosť skutočne nepozná hranice. Nestačí im behať po lúčach a poliach. Sťahujú sa čoraz bližšie k našim obydliam.

Pozriem sa o desiatej večer z okna, a čo nevidím – diviacia rodinka sa pasie päť metrov od nášho domu. Už len čakám, že zazvoní pri vchodových dverách, ja otvorím a ponúknem im nejaké to menu.

Sú fakt drzé. Človek si myslí: „Záhradu mám oplotenú, tam sa nedostanú. Ale hop, prerátal som sa. Sviňa je sviňa. Plot-neplot, už je v záhrade a rýľuje. Akosi zavčasu, ešte nemám pozbieranú úrodu. Musím nechať odkaz, že orať bude treba až v októbri, nech sa potom zastaví.“

Tá rovnováha medzi človekom a prírodou je asi naozaj riadne narušená.

MM

Povodňová

*V tomto roku nám počasie nežičí,
z rôznych kútov Slovenska úbohý občan kričí.
Každú chvíľu búrky, prívalové dažde,
v mnohých častiach Slovenska povodeň nám vládne.
S úžasom hľadíme na zábery v telke,
ako všetko končí v tej veľikej rieke.
I Nededza naša veľkým strachom trpí,
keď voda v potoku nečakane stúpla.
Pozerali sme sa na náš potôčik malý,
ako veľa vody sa v ňom zrazu valí.
Nahnal nám veru strachu dosť,
zobral so sebou i jeden most.
Koryto potoka zničené zostalo,
ale každý bol rád, že sa nič vážnejšie nestalo.
Meteorológovia hlásia, budúcnosť je taká,
že čoraz častejšie nás takéto počasie čaká.
Trebá sa pripraviť, treba s tým počítať,
že počasie bude i naďalej vyčíňať.
Príroda nám ukazuje, že sme sa mýlili hlboko,
že od pánov sveta máme na míle ďaleko.
Že nie pánmi, ale partnermi máme byť prírode,
len vtedy budeme s ňou nažívať v pohode.*

MM

